

1979, 6. března – Sdělení VONS č. 83 „Represe proti Jiřímu Gruntorádovi a dalším mladým lidem“ o zadržení skupiny mladých lidí a jejich výsledích odůvodněných podezřeních z přípravy trestného činu zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny, v příloze zpráva Jiřího Gruntoráda o jeho zadržení a výslechu z 24. února 1979.¹

Ve dnech 20.–24. 2. 1979 byla v Praze bezpečnostními orgány zadržena skupina mladých lidí (asi 14 osob, mezi nimi dva signatáři Charty 77). Byli podrobeni mnohahodinovému výslechu (alespoň v jednom případě vyšetřovatelé údajně užíli fyzického násilí) a část z nich byla nezákonně uvězněna (někteří až na 80 hodin). Současně byly provedeny dvě domovní prohlídky.

Formálně byl tento zásah Bezpečnosti zdůvodněn podezřením z přípravy trestného činu zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 180 c tr. zák.). Ve skutečnosti byly však výslechy do značné míry zaměřeny na činnost Charty 77 a rozšiřování jejích materiálů. Výbor pokládá celou akci i podezření z uvedeného trestného činu za policejní konstrukci, jejímž cílem je zastrašit zúčastněné a popřípadě je vydírat hrozbou vážného obvinění. K dokreslení postupu bezpečnostních orgánů vydáváme v příloze zprávu signatáře Charty 77 Jiřího Gruntoráda o průběhu jeho zadržení.

Příloha: Sdělení Jiřího Gruntoráda²

Dne 20. 2. 1979 jsem byl kolem 16. hodin zadržen v zaměstnání třemi pracovníky StB. Nikdo z nich se nepředstavil, neposkytli mi žádné poučení, pouze „s mým laskavým svolením“ prohlédli obsah skříňky, kterou používám. Potom prohlásili, že „půjdu s nimi“, odvezli mě zeleným vozem Škoda MB domů, cestou mě žádali, abych jim vydal revolver. Domů vešli se mnou, a zatímco jsem se převlékal, provedli „s mým laskavým svolením“ povrchní prohlídku, která trvala asi 20 minut bez úředního povolení a beze svědků.

Nic přitom neodebrali. Potom mě vyzvali, abych jel s nimi, odvezli mě do Bartolomějské ulice č. 7, tam mě převedli přes dvůr do sousední budovy, kde jsou umístěny cely předběžného zadržení. Žádal jsem jednoho z pracovníků StB, aby mi umožnil rozhovor s advokátem. Po krátkém telefonátu mi sdělil, že „to není dovoleno“. Poté všichni odešli. Byl jsem podroben přijímací proceduře se svléknutím, prohledáváním všech svršků i spodků a podepsal jsem soupis všech věcí, které mi byly odebrány a uloženy. Pak jsem byl odveden do cely č. 18. Druhý den dopoledne jsem byl odveden dvěma pracovníky StB do Bartolomějské ulice č. 4, kde se mě snažili vyslýchat. Ptali se, kde mám revolver, kam pro něj pojedeme apod. Dále se ptali, zda jsem podepsal Chartu 77, jestli znám nějaké její signatáře a s kým se stýkám, zda znám Jiřího Prokopce, Jiřího Berana, Iva Jablonského a pana Šebka. Na tyto otázky jsem neodpovídal. Pak mi sdělili, že jsem předveden podle známého zákona o SNB³ a poskytli mi zákonné poučení. Žádali mě, abych se vyjádřil k tomu, že prý mi pan Jiří Beran prodal revolver za 500 Kčs. To jsem odmítl. Do protokolu zapsali moje nacionále a formulaci: „Po poučení odmítá vypovídat“. Příslušník, který vedl výslech, pronášel různé ironické poznámky, např.: „Vy si myslíte, že jste národní hrdina, přinesu vám benzin a můžete se upálit“, „ti chartisté vás dobře vychovali, za to dostanete bobříka mlčení“, „znáte jistě paní Kukulovou,⁴ to je mlčící hora masa a přesto máme důkazy, že rozmnožovala Chartu“. Poté se snažil použít psychický nátlak a říkal: „Protáhneme vás v poutech po domě, aby to viděli sousedi, vytrháme parkety, obrátíme všechno naruby u vaší maminky, u všech příbuzných a známých a najdeme na vás tolik svinstva, že se budete divit. Na každého se něco najde.“ Proti tomuto nátlaku jsem se ohradil slovy: „To je nepřípustný nátlak.“ Příslušník řekl: „To jsem čekal, že řeknete, to jsou chartistické manýry.“ Pak jsem byl odveden zpět do cely. Odpoledne mě odvedli znovu do stejné budovy, ale do jiné kanceláře. Byl tam starší muž, který se choval velice slušně, přečetl mi poučení a žádal, abych vypovídal o revolveru, který jsem měl údajně koupit. To jsem odmítl. Na dotaz, zda se chci k tomu vyjádřit, jsem uvedl, že o existenci revolveru pochybuji. To bylo do protokolu zapsáno. Protokol jsem podepsal

a vyslychajici i přítomný příslušník se podepsali nečitelnými podpisy. Pak jsem byl odveden zpět do cely. 22. 2. odpoledne jsem byl opět odveden do stejné kanceláře, kde seděl tentýž muž a něco psal. Sdělil mi, že jsem důvodně podezřelý z přípravy trestného činu zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny a přečetl mi z trestního řádu poučení. Potom zapsal do protokolu moje osobní údaje, včetně údajů o rodinných poměrech. Ptal se, jestli budu vypovídat a zda se chci k tomu vyjádřit. Uvedl jsem, že odmítám cokoli vypovídat a že se podle mého názoru jedná o zřejmou konstrukci Bezpečnosti. Dále jsem uvedl, že hodlám vypovídat pouze v přítomnosti advokáta. To bylo zapsáno, pouze užil formulace „obhájce“ místo „advokát“. Na moje upozornění to opravil. Pak napsal „vyslychajici (hodnost) Dětka“ a vpravo moje jméno. Tento protokol jsem podepsal. Potom zavolał z chodby jiného příslušníka, který nebyl výsledku přítomen, a ten se podepsal jako vyslychajici (Dětka). Pak vyplnil růžové formuláře o vzetí do vazby (důvodné podezření z přípravy k zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny) s datem 21. 2. 1979 17. hod. Na zadní straně bylo napsáno „oddělit od Jiřího Prokopce“. Po přečtení tohoto usnesení jsem byl odveden zpět do cely. Stojí za zmínku, že to byla kobka v suterénu asi 9 m² a provlhlými a plesnivými stěnami, kde jsem byl vězněn spolu s dalšími dvěma muži. Ti byli odvedeni ve čtvrtek odpoledne. Až do pátku do 17 hodin jsem byl v cele sám a nebyly se mnou provedeny žádné úřední úkony. V 17 hodin jsem byl vyveden z cely, byly mi vráceny všechny osobní věci a v 17.30 jsem byl jedním z pracovníků StB vyveden před budovu v Bartolomějské ulici č. 7 a bez vysvětlení propuštěn.

Po návratu domů jsem zjistil, že v bytě byla provedena velmi důkladná domovní prohlídka (21. 2. 1979 od 17.00 do 20.00 hod.) na základě povolení městského prokurátora s odůvodněním, že je důvodné podezření, že mám v držení věci, které souvisejí s přípravou trestného činu zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny. Zaměstnanci Bezpečnosti prohlédli pečlivě veškeré písemnosti, korespondenci, poznámky a adresy známých a přátel. Není vyloučeno, že si některé opsali. Při prohlídce bylo zabaveno asi 20 různých položek. Pro ilustraci některé uvedu: Sdělení

Charty 77 o procesu s J. Šabatou, několik Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, kniha Charty z roku 1977, použité uhlové papíry, časopisy Kriminalistický sborník, láhev s emailovou barvou a nápisem: Pozor, bouchá, sádrovou sošku Madony a rtuťové spínače. Zmizely také nepoužité uhlové papíry a strojepisné stati a články T. G. Masaryka, dále rukopisné poznámky a není vyloučeno, že i další věci, které nejsou uvedeny v protokolu o vykonané domovní prohlídce.

Dozvěděl jsem se, že ze stejných důvodů byly vyslýchány i další osoby, např. Jiří Prokopec, Jiří Beran, Jiří Beneš, Ivo Jablonský, Karel Šebek a další. Také v bytě Iva Jablonského v Lublaňské ulici č. 67 byla provedena domovní prohlídka.

Mám obavy, že tyto akce Státní bezpečnosti mohou pokračovat a že se hledají záminky k trestním postihům mladých lidí nekonformního smýšlení. Také je patrná snaha spojovat Chartu 77 s přípravou teroristických akcí, což ostatně není nic nového.

Závěrem chci konstatovat, že podobným perzekucím může být podroben každý, kdo žije nekonformním způsobem a kdo se s takovými lidmi stýká, i když není signatářem Charty 77. Z těchto důvodů jsem byl zřejmě „potrestán“ 73 hodinami vězení, z toho 28 hodinami samovazby.

V Praze dne 24. února 1979

Jiří Gruntorád
Sokolská 4, Praha 2
(Vítězného února 4)

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 3, s. 12–14.

POZNÁMKY

¹ K případu viz dále sdělení VONS č. 155, dokument č. 156.

² Sdělení J. Gruntoráda bylo rozšiřováno též samostatně pod názvem „Sdělení pro mluvčí, signatáře Charty 77 a přátele“, viz LP, Sb. VONS, inv. č. 105, sign. II/1, kart. 23; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol.

(spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

- ³ Myšlen je zákon č. 40/1974 o Sboru národní bezpečnosti. Jeho rozbor obsahuje dokument JUDr. Josefa Danisze „K některým ustanovením zákona o SNB (zákon č. 40/1974 Sb.)“, který byl vydán mluvčími Charty 77 jako příspěvek k posílení právního vědomí občanů. Dokument JUDr. Danisze spolu s průvodním textem mluvčích Charty 77 Rudolfa Battěka, Marie Hromádkové a Miloše Rejchrtu ze 4. 3. 1980 viz in: CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 307–313.
- ⁴ Myšlena zřejmě Petruška Šustrová, v tu dobu provdaná za Jaroslava Kuka.